

A black silhouette of a person riding a rocking horse. The person is holding a lasso that forms a large loop in the air above the horse. The entire graphic is positioned above the title text.

OST Ra VAR

ZPRAVODAJ 2

30. 11. 2017

Urputně přemýšlím nad tím, jestli tento kratičký prostor zaplnit rozplýváním se nad oběma **Arénami**. Ale vzhledem k tomu, že jsem se ve prospěch mladších a sveřepějších téměř vzdala psaní recenzí a nešla dnes kolem mne žádná jiná zásadní myšlenka, jim následujících 1000 znaků prostě věnuji.

Nehodlám nijak zapírat, že na *Obraz* jsem se nepředloženě těšila a s radostí mohu konstatovat, že mne nezklamal. (Díky-bohu!) O hereckých přednostech souboru, zcela genderově nekorektně především o jeho pánské části, Arény mnoho padlo a letošní semináře zajisté přidají svou chválu do sbírky. Přesto jsem s radostí pozorovala, jak si dnešní trio vyhrálo i (možná především) s vážnějšími částmi hry *Yasminy Rezy*. Po zkušenosti se *Slyšením*, kde se na můj vkus herci dostali k jádru postav až příliš snadno a bez boje, kvituji, že před sebe postavili novou, nepřístupnější výzvu. Nadto v komickém hávu.

Na Starou arénu jsem byla pouze zvědavá, neb jsem s ní zatím neměla to potěšení. Časově vykloubený svět plný absurdit, v němž každý získává mnoho masek a rolí, aby se s ním dalo zacházet jako s pouhým bezcenným objektem, nemrazil přímo. Stylizované herectví a surreální humor nepouštěly diváka tak blízko. K leknutí dochází až venku, až tam, kde se začínají slavit reálné Vánoce a všichni se měsíc vzdří tvářit, že vše probíhá správně.

Jiřina Hofmanová

ČTVRTEK 30. 11. 2017

- 10.00 PS: ... ODEPIŠÍ / L. Brutovský
Divadlo Petra Bezruče
- 13.00 TEĎ MĚ ZABIJ / B. Fraser
NDM / zkušebna Divadla
Antonína Dvořáka
- 13.30 OBYČEJNÝ ŽIVOT neboli Tělo
a bitevní pole / Ch. Lollike
NDM / alternativní scéna
Divadla loutek Ostrava
- 15.45 SMÍŘENÍ / T. Vůjtek
Komorní scéna Aréna
- 18.30 HODINA PŘED SVATBOU /
P. Riera
NDM / Divadlo Antonína
Dvořáka
- 21.00 JÁ, JÁ TOHO VĚŠTEC OD
BESKYDU LIDU
Bílé divadlo a artRóza / Stará
aréna - OFF PROGRAM

Po skončení představení Bílého divadla a artRózy se v prostoru Staré arény uskuteční křest **kalendáře Bílého divadla na rok 2018**. Proběhne také autorské čtení textů a básní **Vladimíra Machka**, jež doplňují i samotný kalendář.

ÚTEK SISSI DO OSTRAVY (Z BRATISLAVY?)

Pri reflexii myslím na bratislavskú inscenáciu v SND, pre ktorú hra vznikla. *Klimáček* prvú verziu napísal ešte pred objednávkou ako monodrámu. Žiaľ, pri verzii pre celý súbor hra stratila dramatický potenciál.

Už na začiatku predstavenia sme videli záver. Nie, že by nebol chronicky známy, ale týmto faktom sme prišli o hľadanie pointy. Je dôležité povedať pár slov o Klimáčkovej dramatiky. Tento plodný autor má na svojom konte desiatky hier, ktoré skoro vždy píše pre konkrétnu inscenáciu. Bratislavské divadlo GUnaGU s vlastnou poetikou založil ešte ako chirurg. Texty často vznikajú priebežne počas procesu a sú písané na konkrétnych hercov. Súbor fungujúci dlhé roky nepotrebuje vysvetlenia týchto hier. Každý jednotlivec je ich súčasťou. Problém nastáva pri inscenovaní v iných divadlách.

Prečo sa práve NDM rozhodlo pre uvedenie tohto textu? Bratislava, ako korunovačné mesto, má iste k Sissi iný vzťah ako Ostrava. V bulletine síce dostávame rozsiahly historický výklad o jednotlivých postavách a dobe, dokonca informácie, kedy cisár Ostravu navštívil. Do inscenácie sa však nič komunikatívne s lokálnym publikom nedostalo.

Vyfaženie celého súboru uľahčuje prevádzkové rozhodnutia, ale z hľadiska hereckej práce je to skôr na škodu. Postavy nie sú hlboké charaktery. Hra je len rozpovedaním historického príbehu. Sissi je dobré, naivné dievča, Franz Jozef je flegmatický dobrák, Žofia rieši neustále rozpad monarchie... Dej sa však hýbe len kvôli dejinným faktom. Postavy sa nemajú kam posúvať. Za najväčší dramatický a tiež herecký výkon možno označiť jedine *Pavlínu Kafkovú*, ktorá sa pokúšala o zobrazenie starnutia na prvej modernej žene.

Rozprorupný je žáner inscenácie. Miestami psychologický realizmus, striedaný so štylizovaným herectvom protagonistov, dopĺňaný muzikálovým zborom. (Pri zbore a hudbe vidno veľmi silnú inšpiráciu bratislavskou produkciou.) Z hľadiska režijnej koncepcie možno oceniť dvojhľavého orla visiaceho nad javiskom, ktorý v istých momentoch zostupoval k postavám a slúžil im ako mikrofón. V častiach, kedy navonok pôsobil ako dekorácia, splňal funkciu „odpočívacieho zariadenia“ – mikrofóny sa stále vznášali nad javiskom a podvedome zdôrazňovali postavenie zúčastnených postáv, sledovaných ďalšou stranou.

Celkový pocit z predstavenia nebol príjemný, kvôli zdĺhavému vysvetľovaniu histórie nefungovala cielená atraktivita a tým pôsobilo miestami nudne. Vizuálne sme sa ocitali v určitej šedi, bez náznaku nádeje v krajší zážitok. Obávam sa, že z dramaturgického hľadiska neobstojí ani argument „zaujať abonentov“.

TWEETY

Nespočet mesalianci umožilo císařovnu i inscenaci.

Jiřina Hofmanová

Epizody ze života rakouské královny s výpravnými kostýmy a přehřše dveřmi. David Janošek pěkně zpívá. Ale nevím, kolik měla Sissi dětí?!

Barbora Havlová

KDYŽ ŘÍKÁM PODLE MĚ, NEMŮŽU MYSLET OBJEKTIVNĚ

V inscenaci *Obraz* neznamená tento pojem pouze kus bílého plátna, vydraženého za nepředstavitelnou sumu. Jedná se též o obraz člověka určité doby. Krajinku zatrpklosti i pohnutí citů.

Kvalitní herectví *Komorní scény Aréna* se nemusí zdlouhavě představovat. Předloha, v níž prim hrají slova, se tím pádem při současné kondici souboru stává sázkou téměř na jistotu. Charaktery v textu nastíněné jsou zhmotněny trojicí *Cisovský-Čuba-Kaluža* jak v poloze komediální, tak, a zejména, v poloze vážné, hraničící až s patologickou, s tou kterou většinou skrýváme, seč můžeme. Vytvářejí se charaktery pragmatika, idealisty a jakéhosi smířčího soudce, člověka, jež nepotřebuje a nechce vynášet prudké soudy. Tyto osobnostní kolority doplňuje ústřední prvek inscenace – trojice gaučů barev černé, bílé a našedlé, k nimž se jednak párují kostýmy trojice přátel, a kolem a na nichž se rozehrává choreografie posedávání postav v závislosti na konkrétní jedné šarvátce spolu s jejich stanovisky k ní, jelikož jedné postavě nemůže náležet pouze jediné hledisko na všechny problémy.

Nejzásadnější tezí se jeví ta, že objektivita a subjektivita někdy mohou být nerozeznatelné, možná i to, že objektivita existuje veškerá žádná. Nejen, ale zejména co se umění týče. Žádný názor nepředstavuje definitivu, a dokud existuje někdo, v kom dílo vzbuzuje chvění, nelze toto označit za brak. Ale zároveň tato tvrzení, pokud by byla vynášena v afektu, nemohla by se brát za bernou minci. Syndrom patentu na rozum vidíme ve zvrácené formě, jejíž prezentace se nebojí jít, obrazně řečeno, přes mrtvolu.

Konec inscenace v sobě kloubí tento aspekt s polemikou, jak moc může vážit přátelství. Závěr textu samotného staví na pokračující dvojakosti, jež mezi trojicí panuje i přes dřívější vyjasnění si neshod a omluv za impulzivní otevřenost. *Štěpánková* inscenace jde naproti skepsi z ryzích mezilidských vztahů i tím, že již předem zavrhuje jejich upřímné mínění. Když Boris podává Markovi fix, aby mu dokázal, co pro něj jejich přátelství znamená a Marek tento uchopí a začne skutečně kreslit na drahocenný exemplář, z nevěřícího Borisova úšklebku, jež tuto akci doprovodí, vyplývá, že velkorysá nabídka nebyla myšlena vážně. Ačkoliv konec inscenace zanechává víceméně zahořklý dojem z konceptu přátelství a s ním související bezelstnosti, námitka proti tomuto pojetí může znít, je horší z lásky lhát, nebo mluvit pravdu?

TWEETY

Text príjemný a zručne napísaný. Herecky a mizanscénicky čisté, vystihujúco pomenované medziľudské vzťahy. Inscenácia nepodlieza latku a to je dobre!

Mário Drgoňa

Zhmotňoval citát **Matissa**: „Barvy majú zobrazovať šok.“ KSA pre mňa zaručuje „šokantnú“ kvalitu. Zvoleným textom, konceptom, herectvom.

Romana Sincová

DRUHÝ RUSKÝ SEN

Takový ten pocit z mokrého mikrotenového sáčku. Bez tvarý, ztěžklý, promáčený krví a mlíkem, přilepený na dně rezavé vany. Do této plechové rakve padá jeden mrtvý za druhým. Jako na hodinách vlevo na stěně ubíhá čas.

Nelze si nevšimnout, že **Pavel Gejguš** zůstává na poli ruské literatury a dramatu 20. století. Zabývá se (mimo jiné) inspirativními „divnotexty“, na jejichž zdivadelnění se obyčejně nenarazí. Po loňském **Sorokinovi** (*Telurie*), nastupuje **Vveděnskij**. Gejgušova jevištní báseň *Vánoce u Ivanovových* se na první pohled může jevit jako naprosté „dada“. Tedy, zejména pokud chybí znalost Vveděnského stejnojmenného dramatu a trocha reálií z básníkovy života. Pak se musí jen chvilku počkat, než se udá první obraz tematizující samotného Vveděnského a pak už jdou ruku v ruce dvě vzájemně se doplňující významotvorné roviny.

Velkou předností jevištního zpracování tohoto velmi snového, trochu morbidního a absurdního dramatu je především elegantní dramaturgické řešení. Inscenátoři vykládají text skrze básníkův nešťastný osud, čímž získává další význam a stává se odkazem. Metaforické výjevy se prolínají se scénami, v nichž se odehrávají nejdůležitější události Vveděnského života – od vyhození ze studia až po tragický konec. Zkrátka Vveděnskij v kostce. Ani nejsou potřeba žádné velké detaily, aby začaly jak repliky, tak situace v ireálných obrazech fungovat dvojnásobně a získaly existenciální přesah.

Velmi promyšleně se pracuje s obsazením četných rolí. Vychází najevo, že postava Vveděnského (**Šimon Krupa**) v podstatě představuje nedílnou součást snového světa, který si sám vybásnil a v němž má nejedno alterego – chůvu, jejího ženicha dřevorubce – a skrze ně zabijí a sám je usmrcován. Všudypřítomné vraždy chápu jako nelogický princip narušující přirozený řád žití a humánnosti, z čehož pramenní skepse a marnost. Sen vytváří iracionální paralelu ke svému skutečnému životu ve zločinném totalitním systému, jež se nám možná zdá ze současné perspektivy stejně absurdní.

Inscenace plyne jako divoká voda, jak se paralelně vrství a doplňují jednotlivé obrazy a zároveň se stále zpřítomňuje směr kamsi ke smrti. Dynamiku podporuje mimo to i herectví založené na střihu mezi rolmi v jednotlivých situacích.

Zdá se mi, že *Vánoce u Ivanovových* téměř na závěr prvního festivalového dne nečekaně vytrhly obecenstvo z proudu realisticky laděných inscenací. V tomto kontrastu se ukáže, nakolik může být zapojení fantazie a intelektu při představení stejně osvěžující jako třeba dobrá situační komedie.

TWEETY

Najdadaistickejšia inscenácia, akú som videl. Priam Jarryovský prístup a svojská, no skvelá dávka komiky smerovaná na ťažké a neprijemné témy.

Mário Drgoňa

Najskôr príjemná, až detektívna atmosféra sa dostala do stavu, kedy som stratil záujem o rozlúštenie príbehu. Všetkého veľa škodí. Či dada?

Max Sobek

POJĎME SI HRÁT NA DIVADLO!

TWEETY

„Hlavně ať se všichni smíchem přidusí!“ pro mě jediný čitelný záměr inscenace *Mátový nebo citron aneb Lupič v nesnázích*; původně francouzské bulvární hry, která se v Divadle Mír zvrtila v nefalšované řachandu bez šarmu. Divadlo na divadle přece není žádnou inovací (ano, pane Shakespeare). Divák si sice rád užije náhled za oponu divadelní praxe, ale ne nutně přes naprostá klíšá a stereotyp afektovaných hereček, Don Juanů neschopných si zapamatovat text, matlu, co mají tatínka v produkci a techniků, kteří nejsou schopni ani zhasnout (a ještě ke všemu se jmenují Beňa). Hlavně si přiřadit k obecně obdivovanému řemeslu hereckému lidskost, ale přehnat ji do nesnesitelných rozměrů. Nelze opomenout patetické vystupování, přehnaná gesta a primitivní humor. Ani si nevzpomínám, kdy jsem naposled během hodiny a půl viděla víc pádů, omdlení a naražení hlavy. Prostředky komediálnosti *Pata a Mata*, v tomhle případě naprosto neúčelný. Divák se sice neubrání hlasitému smíchu, ale degraduje ho to na hlupáka, je muž polopatě cpou zábavu, až leze ušima. Naštěstí (nebo naneštěstí) kouzlo nechtěného zasáhlo, když Richard (**Albert Čuba**) dostal dveřmi skříně do nosu (tentokrát reálně). Tím vznikl asi jediný funkční „gag“, postavou tak milovaný. Paradox umí někdy skvěle zasáhnout, ale vážně na něm může stát celé představení?

Emma Šlechtová

MÁTOVÝ NEBO CITRON ANEB LUPIČ
V NESNÁZÍCH

Divadlo Mír - novinka. Důfal som, že názov značí špecifickú dramaturgickú líniu. Omyl. Mír je vo Vítkoviciach pojem. Ľudia chodia na zábavu. No.

Max Sobek

Palčivý paradox: někdy se musím smát, ale racionálně mě irituje bezduchost obsahu. Uvažování o hodnotě inscenace vychází z černobílých odstínů.

Barbora Kašparová

ROZHOVOR S MARKÉTOU MATULOVOU

Mladá herečka Divadla Petra Bezruča nám prezradila, aký bol jej prvý kontakt s OST-RA-VARom, ale rozhovorila sa aj o divadelných rolách, v ktorých ju uvidíte počas týchto dní.

Ako vnímaš OST-RA-VAR? Je ti blízky alebo si s ním zatiaľ veľmi neprišla do kontaktu?

Já si myslím, že je to podobná otázka jako, jak vnímám Ostravu, jestli mi je blízka, nebo ne. Jelikož jsem tady teprve krátce, teprve se s ní seznamuju, a jelikož OST-RA-VAR znám také krátce, vlastně od minulého roku, tak se s ním také seznamuju. Ale shodou okolností jsem se s ním potýkala i ten minulý rok a to v inscenaci *Úklady a láska*, kde jsem zaskakovala za jednu svoji kolegyni, která bohužel nemohla.

Zúčastníš sa OST-RA-VARu aj ako divák alebo budeš tento čas tráviť skôr pracovne – na skúškach a predstaveniach?

Začali jsme teď zkoušet novou inscenaci, takže co se týče dopoledního času, jsem vytížená, ale byla bych ráda, kdybych se mohla některých inscenací zúčastnit i jako divák, protože je velká spousta věcí, co jsem tady od svých kolegů v Ostravě neviděla. Občas, když se o tom chceme bavit, někde, když se potkáme na kávě nebo v hospodě, tak je to ostuda. *(smích)*

Počas festivalu budeme mať možnosť vidieť tri predstavenia z produkcie Divadla Petra Bezruča a v dvoch z nich vystupuješ aj ty – ide o PS: ... Odepiš! a Velký sešit. Načo sa teda môžeme tešiť?

Tak těšit se v PS: ... Odepiš! můžete na to, že je to představení, které je poměrně krátké. *(smích)* Je to jakási koláž, složení textů z několika pohlednic, které se daly dohromady, takže to nemá žádnou červenou linku, která by protínala děj. Jelikož to je představení, co hrajeme delší dobu, premiérovali jsme to minulý rok, máme zkušenosti s tím, že si to svého diváka najde ale i ne – jakože máme zkušenosti s tím, že se ti lidi vždycky tak napůl rozdělí, že někdo ano a někdo ne. Tam, myslím si, je také velká spousta humoru, doufám. Jsou to prostě krátké skeče. Vymění se tam velká spousta postav, takže si občas říkám, jestli by náhodou pro diváka nebylo zajímavější být s námi vzadu v zákulisí, protože nám všichni pomáhají rychle se převlíkat, abychom na jevišti stihli ten svůj čas.

Velký sešit je inscenace a vůbec žánr, se kterým jsem se na divadle setkala prvně, takže to byla pro mě novinka. Musíme si říct, že v této inscenaci hraju dvě role. Je to služka, co si oblíbí dva kluky natolik, až je k nim tak hodná, že si s nimi ráda „hraje“ – vlastně je zneužívá. Tak to je to těžké, s čím jsem se musela potýkat, intimní fyzický kontakt s kolegy na jevišti. To bylo pro mě hodně velké sousto, které jsem musela překonat. V druhé polovině hraju potom pětiletou Anežku, což je to vlastně úplný opak. Tady si akorát člověk musí dát pozor na to, aby nesklouzl do nějaký patetičnosti.

Ktorá z týchto postáv ti je najsympatickejšia, s ktorou si sa najviac zblížila?

Kdybych mluvila o *PS*: ... *Odepiš!*, tak tam je těch postav hned několik. Mě bavilo, že jsme postavám dávali vlastní tvar, že jsme si je vymýšleli sami, samozřejmě za přítomnosti Lukáše Brutovského a Mira Dacha. (*smích*) Shodou okolností jsem se asi nejvíc trápila s fyzickou podobou mouchy, kterou tam musím hrát, ale je to postava, kterou mám nejradši. Nemusím nic říkat a baví mě se hýbat na jevišti. A mám moc ráda postavu školačky, blbé Markéty, která neumí chodit na podpatcích. Ale když mám mluvit i o *Velkém sešitě*, tak mě tam baví služka, ona je taková zemitá, rázná žena, ví, co chce. A podle mě je určitě árijka. (*smích*)

Tieto inscenácie boli zároveň tvojím prvým kontaktom s režiséromi Lukášom Brutovským a Mariánom Amslerom, preto ma zaujíma, ako sa ti s nimi spolupracovalo?

Myslím, že... bez problémů? (*smích*) Ne, výborně se mi pracovalo s klukama. Musím říct, že to bylo hrozně příjemné v tom, že oba dva pracovali v tandemu s lidmi, se kterými se už delší dobu znali Lukáš s Mirem a Majo Amsler s Maruškou. Oni si rozumí a jsou na sebe napojení, takže tam strašně hezky fungovalo při poznámkování, že se doplňovali. A tím nevznikala žádná nedorozumění. Takže se doplnili, nebo zase vyvolávali diskusi, ale vždycky to bylo moc příjemné.

Ako na teba, nováčka v Divadle Petra Bezruča, pôsobí tamojšia atmosféra?

Když jsem přišla do Divadla Petra Bezruče, tak to samozřejmě všechno dýchalo krás-

nou rodinnou atmosférou, byl to pro mě strašně velký boom, všechno bylo strašně krásné a pozitivní a ve své podstatě nejednoduché, ale všechno to tak nějak plynulo. A čím dýl tam jsem, čím víc spolupracuju s lidmi okolo, tím víc zjišťuju, že je to hrozně moc o práci a spolupráci. Jsme malý divadlo, takže si myslím, že se ovlivňujeme více navzájem, než v divadlech větších. Momentálně se tam cítím krásně. Krásně a dobře. Mám role, na kterých můžu pracovat, mám trvalý plat. (*smích*) Takže si myslím, že můžu být spokojená. Ale hlavně jsem našla scénu, na které mi je moc dobře. To se zlomilo někdy tak začátkem září a října, kdy jsem si uvědomila, že na těch prknech, na kterých stojím, stojím ráda a těším se na ně vycházet a už se tolik nebojím a nestydím, jako to bylo na těch předešlých.

Otázkou pre mňa ešte ostáva, aké sú tvoje ďalšie plány? Kde sa vidíš v budúcnosti?

Jelikož je tohle mé první angažmá, tak... Já jsem spíš trochu takovej větroplach a vždycky, když jsem někde čtyři až pět let, tak je to na mě hrozně moc. Sama od sebe očekávám, že se pak posunu někam dál, tedy pryč z Ostravy, z tohoto místa. Ať už to bude za divadlem, nebo ne – ráda bych aby to ovšem bylo za divadlem. (*smích*) Ale to, co mi tohle divadlo nabízí, se snažím hltat a přijímat plnými doušky a nasávat, protože to je potřeba. Člověk není hotový nikdy a vždycky ho může něco překvapit.

Za rozhovor ďakuje Nikoleta Tužinská.

Zaměřeno na detail: snad vlivem zrcadlových neuronů inscenátorů se v jeden den po dvakrát objeví hlavová maska kopytníka a nečekaný výstřel.

Barbora Kašparová

Klid v duši od Senecy lepší než Mír. Bílá sračka nebo ta citrónová? Vánoce se blíží, snad nedopadnou jako u Ivanových.

Emu Šlechtová

Drazí OST-RA-VARovští účastníci!

Dovolíme si ještě jednou zopakovat nabídku/prosbu o spolupráci. Aby se Zpravodaj s pozměněnou koncepcí zcela neuzavřel do sebe, vymysleli jsme rubriku nazvanou Tweety. Zde necháváme prostor pro stručné vyjádření širšího festivalového pléna. Pokud se tedy s myšlenkou, názorem, postřehem či komentářem vejdete do **140 psaných znaků**, pošlete nám jej na mail: Haylinn@seznam.cz. Připojte, prosím, podpis a název inscenace.

Děkujeme!

Projekt se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a statutárního města Ostravy. Festival pořádá činohra Národního divadla moravskoslezského ve spolupráci s Komorní scénou Aréna, Divadlem Petra Bezruče a Starou arénou.

MINISTERSTVO
KULTURY

Moravskoslezský
kraj

OSTRAVA!!!

NÁRODNÍ DIVADLO
MORAVSKOSLEZSKÉ

Šéfredaktorka: *Jiřina Hofmanová*

Zástupkyně šéfredaktorky: *Barbora Kašparová*

Redakce: *Barbora Havlová, Max Sobek, Ema Šlechtová, Nikoleta Tužinská*

Grafička: *Petra Novotná*

Kontakt: Haylinn@seznam.cz